

Vesti

Peti rođendan Centra za američke studije

Centar za američke studije je 27. decembra proslavio svoj jubilarni peti rođendan! Na proslavi rođendana na Filozofskom fakultetu govorili su prof. dr Radina Vučetić, upravnica Centra za američke studije, prof. dr Danijel Sinani, dekan Filozofskog fakulteta, i gospodin Kristofer Hil, američki ambasador u Beogradu.

Tokom večeri prof. dr Radina Vučetić i prof. dr Simona Čupić uručile su zahvalnice prijateljima i partnerskim institucijama Centra za američke studije, Upravi Filozofskog fakulteta, Ambasadi SAD, Muzeju Jugoslavije i Galeriji Matice srpske, ali i saradnicima Centra za američke studije Katarini Beširević, Vukašinu Zoriću, Emiliji Cvetković, Dei Cvetković i Oliveri Lazarević. Konačno, ovom prilikom lansiran je i [vebsajt Centra za američke studije](#), dok je ostatak večeri proveden u lepom raspoloženju uz YU-US plejlistu koju možete pronaći na [YouTube](#) kanalu Centra.

▲ prof. dr Danijel Sinani, prof. dr Radina Vučetić i ambasador SAD Kristofer Hil

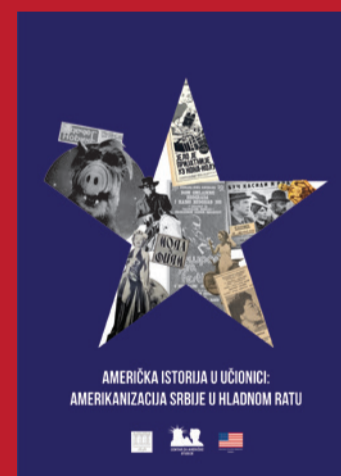

Centar za američke studije u 2023. godini

Centar za američke studije u 2023. godini imao je brojne aktivnosti, od „Razgovora o Americi“, do jubilarne pete Nedelje američke kulture i društva, vebinara i seminara za nastavnike. U seriji „Razgovori o Americi“ bilo je reči o Oskarima, pitanju abortusa u SAD, o „problematičnim spomenicima“ i „cancel“ kulturi, ali i o Brusu Springstinu i „Barbenheimer“ fenomenu. Tema ovogodišnje Nedelje američke kulture i društva bila je „American Journey“, te su profesori sa različitih odeljenja Filozofskog fakulteta pričali o brojnim mestima u Sjedinjenim Državama i njihovom simboličnom značaju za američku kulturu i društvo. Ove godine je Centar za američke studije saradivao i sa Galerijom Matice srpske u organizovanju njihove tradicionalne manifestacije „Leto na Trgu galerija“. U oktobru Centar je završio svoj projekat „Američka istorija u učionici: amerikanizacija Srbije u hladnom ratu“ predstavljanjem istoimenog priručnika na vebinaru i seminaru za nastavnike. Kako je 2023. godine obeležena šezdesetogodišnjica od ubistva Džona F. Kenedija, prof. dr Simona Čupić u novembru je održala i predavanje o dva filma iz 1963, „PT 109“ i amaterskom snimku Abrahama Zaprudera.

Sve ovo sada detaljnije možete pogledati i na veb sajtu, www.centarzaamerickestudije.rs

Ovom prilikom želimo da se zahvalimo svima vama koji pratite naš rad i čitate naš Newsletter na podršci i da vam poželimo srećnu i uspešnu 2024. godinu. Vidimo se uskoro sa novim sadržajem i uzbuđljivim temama o kojima ćemo nastaviti da pišemo i diskutujemo sa istim entuzijazmom kao i do sada!

Magija božićnog filma

Porodično gledanje božićnih filmova je tokom 20. veka u Sjedinjenim Državama postalo sastavni deo praznične proslave, rame uz rame sa kićenjem božićnog drvca i darivanjem poklona. Kako bismo razumeli privlačnost ove američke božićne tradicije, osvrnućemo se na dva kinematografska klasika iz dve različite epohe – „**Divan život**“ Frenka Kapre (1946) i „**Sam u kući**“ Krisa Kolambusa (1990).

Frenk Kapra je nakon Drugog svetskog rata, tokom kojeg je režirao propagandne filmove za američku vojsku, želeo da filmom „**Divan život**“ („It's a Wonderful Life“) ponudi utehu i osećaj svrhe američkoj publici, koja je masovno učestvovala u ratnom naporu. Scenario je varijacija na „**Božićnu priču**“ Čarlsa Dikensa, i uključuje paranormalno iskustvo glavnog junaka uoči Božića. Na Badnji dan, Džordž Bejli planira samoubistvo, od koga ga odgovara anđeo čuvar, Klarens Odbodi. Klarens uspeva da ubedi Džordža da nastavi sa životom nakon što mu predstavi koliko bi se loših stvari desilo da on nije nesebično pomagao ljude oko sebe tokom čitavog života. Univerzalna poruka i lepota ovog filma ipak nije bila uočljiva većini publike u prvim posleratnim godinama. „**Divan život**“ je postao omiljeni božićni film tek u poslednjoj četvrtini 20. veka, kada je postao besplatan za prikazivanje na televizijskim stanicama, a danas uživa kulturni status.

Za razliku od Kaprinog filma, „**Sam u kući**“ („Home Alone“) je odmah postao planetarni hit. Film, čiji scenario je potpisao Džon Hjuž, prati dogodovštine dečaka Kevina kojeg roditelji zaborave u svom čikaškom domu nakon što odlete na božićni odmor u Pariz. Kevin u više komičnih situacija uspeva da nadmudri dvojicu provalnika. Pored toga, on uspeva da obnovi harmoniju i u sopstvenoj porodici i u porodici svog prvog komšije, sa kojim se zbližio u toku filma.

Iako je prvi film drama, a drugi komedija, njihova osnovna poruka je da Božić ima snagu pozitivne promene.

◀ „Divan život“

„Sam u kući“ ▼

Džordž uviđa vrednost sopstvenog života, a Kevin važnost porodice. Američki božićni filmovi, bez obzira na bliže žanrovsko određenje, treba da prenesu toplinu božićnog duha. Uočljiv je fenomen da filmovi nemaju snažno konfesionalno opredeljenje. Njih treba da gledaju Amerikanci bez obzira na religiju kojoj pripadaju, i da u njima uoče univerzalne vrednosti. Pored toga, „**Divan život**“, koji referiše na Veliku depresiju i Drugi svetski rat, izvor je za razumevanje američkog posleratnog optimizma. „**Sam u kući**“, ispod komične površine, ukazuje na opasnost otuđenosti u savremenom svetu i teškoće sa kojima se suočava atomizovana individua. S obzirom da brojni Amerikanci porodicu vide samo za Dan zahvalnosti i Božić, božićni filmovi su idealan medij za podsticanje zbližavanja i jedinstva u porodici i lokalnoj zajednici.

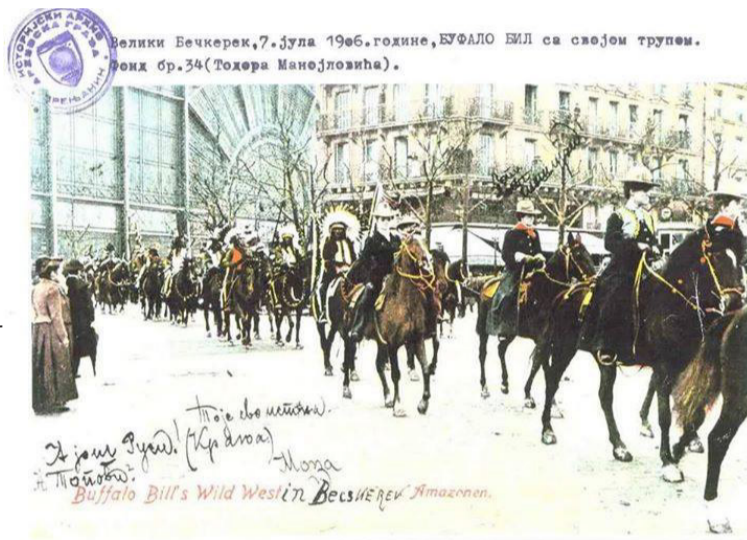
Dolazak kauboja i Indijanaca u Srbiju

Igre „kauboja i Indijanaca“ obeležile su mnoga detinjstva u socijalističkoj Jugoslaviji, a vesterni bili su među omiljenim žanrovima srpske i jugoslovenske publike, pa i samog Josipa Broza Tita. Ipak, važno je istaći da su se prvi susreti srpskog stanovništva sa Divljim Zapadom dogodili još na početku 20. veka.

„Buffalo Bill's Wild West Show“, predstava **Bufalo Bila**, alijasa Vilijama Kodija, o legendama sa Divljeg Zapada, prvi put je izvedena u Americi krajem 19. veka, a ubrzo je Bufalo Bil krenuo i na prve evropske turneje. Već u julu 1906, ovaj šou mogli su da vide i stanovnici Kikinde, Zrenjanina, Vršca i Pančeva, čime je počeo prodor Divljeg Zapada na Balkan i u Srbiju.

U međuratnoj Jugoslaviji, filmovi i stripovi o kaubojima i Indijancima bili su sve popularniji. „Politikin zabavnik“ objavljivao je stripove o kauboju Redu i

o Usamljenom jahaču, a u štampi su neretko izlazili i tekstovi o „kavbojima i kavbojkama“ kroz koje je srpska i jugoslovenska publika imala priliku bolje da se upozna sa likovima Divljeg Zapada. O tome da su se deca igrala kauboja i Indijanaca u Srbiji i pre hladnog rata, svedoči tekst „Deca, noćni kauboji“ iz „Pravde“ (1934), gde novinar piše o tome kako su se kod dece, pod uticajem filmova o kaubojima i lopovima, ali i „rdavih lektira“, budila „kaubojska raspoloženja“, te kako oni „noću izlaze iz kuće, jure kroz ulice, kriju se u nekim sanducima, [i] često tu prespavaju čitave noći“.

▲ Razglednica, Bečkererek, 1906.

▲ „Politikin zabavnik“, april 1939.

Rej Čarls u Beogradu

Džez je bio sveprisutan u socijalističkoj Jugoslaviji, od muzike domaćih džez izvođača, preko koncerata, ali i gostovanja tadašnjih džez velikana. U Beogradu je 1971. organizovan prvi beogradski Njuport džez festival, a muzičari poput Luja Armstronga, Ele Fildžerald, Majlsa Dejvisa, Dizija Gilespija, Sare Von i mnogih drugih neretko su održavali koncerte u glavnom gradu. Među najzapaženijim nastupima su bili i oni Reja Čarlisa, koji je čak nekoliko puta gostovao u Beogradu.

Rej Čarls je došao u Beograd u septembra 1972, kada je održao koncert u Domu sindikata, a ponovo je gostovao samo godinu dana kasnije. Nastupao je sa pratećom grupom „The Raelettes“. Publika ga je dočekala sa oduševljenjem, novinari su pisali o nezaboravna dva sata koja su proveli slušajući živu muzičku legendu, a dva studenta, Miša Avramović i Milenko Jovanović, prema izveštavanju „Politike ekspres“, vozili su se kroz

▲ „Ilustrovana politika“, 3. oktobar 1972.

„Politika ekspres“, 25. septembar 1972. ▶

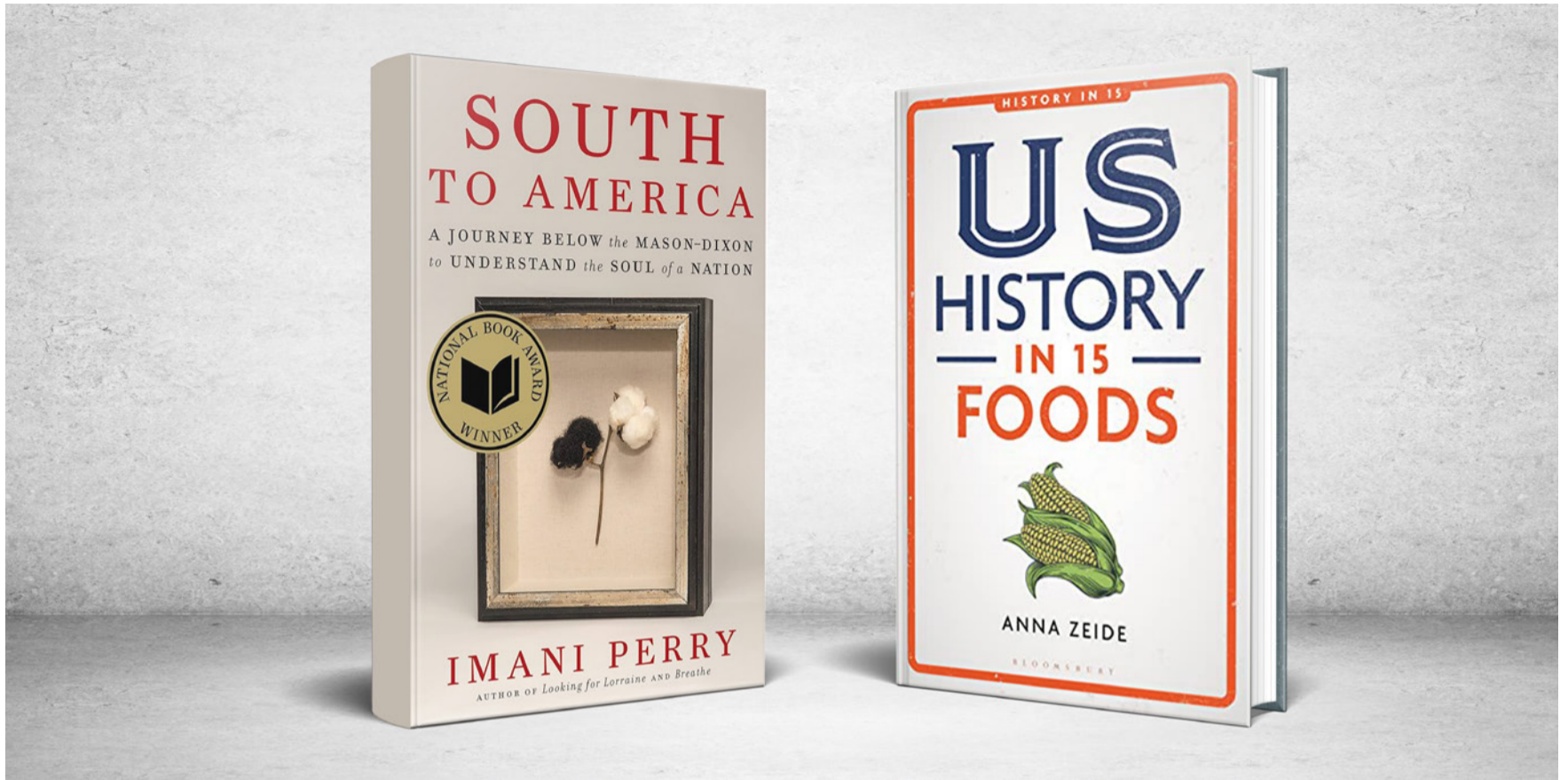
„Politika ekspres“, 26. septembar 1972. ▼

ДОДИР ДУШЕ: Реј Чарлс (Снимно: Добривоје Урошевић)

Beograd na biciklu oblepljenom slikama Reja Čarlisa, pozivajući građane na njegove koncerte 25. i 26. septembra 1972. godine. Tokom prve posete Beogradu, Rej Čarls je dao i obiman intervju novinaru „Ilustrovane politike“ u kom je, između ostalog, istakao kako bi voleo da nastupa i u Sovjetskom Savezu. Svoj poslednji koncert u Beogradu „mister Džordžija“ održao je u **Sava Centru** 1996. godine.

S obzirom na to da su pred nama Nova godina i Božić, ovom prilikom želimo da vam preporučimo da poslušate Rej Čarlsov božićni album „**The Spirit of Christmas**“, i da uživete u prazničnim danima uz džez.

Imani Perry, **South to America. A Journey Below the Mason-Dixon to Understand the Soul of a Nation**, New York: Harper Collins, 2022.

U savremenoj američkoj humanistici, Imani Perry je primer stvarne interdisciplinarnosti. Ona je završila američke studije na Jejlju, a doktorirala ih na Harvardu. Pored toga, na Univerzitetu Džordžtaun magistrirala je pravo. Trenutno je profesorka na Harvardu, gde predaje o brojnim temama koje su u vezi sa afroameričkim studijama i studijama roda.

Njena najnovija knjiga, „**South to America**“, je inovativni prikaz rasnih odnosa na američkom Jugu, kako u prošlosti, tako i u sadašnjosti. Autorka je putovala po brojnim mestima južno od linije Mejson-Dikson, granice između Jenkija i Diksija, i kombinujući usmenu istoriju sa tradicionalnim pisanim istorijskim izvorima uspešla je da ukaže na sveprisutnost rasnog problema u južnjačkoj svakodnevnici. Knjiga je podeljena geografski. Prvi deo posvećen je pričama i sudbinama na severu Juga – u Virdžiniji i Merilendu. „**Dubokom Jugu**“ posvećen je drugi deo, a potpoglavlja prate autorkino putovanje od atlantske obale na zapad, do Nešvila. Poslednji, treći deo, ne zaustavlja se na Floridi kao najjužnijoj tački SAD, nego prelazi i na Bahame i Kubu, kao liminalne prostore čije stanovništvo deli istoriju sa obližnjim Amerikancima.

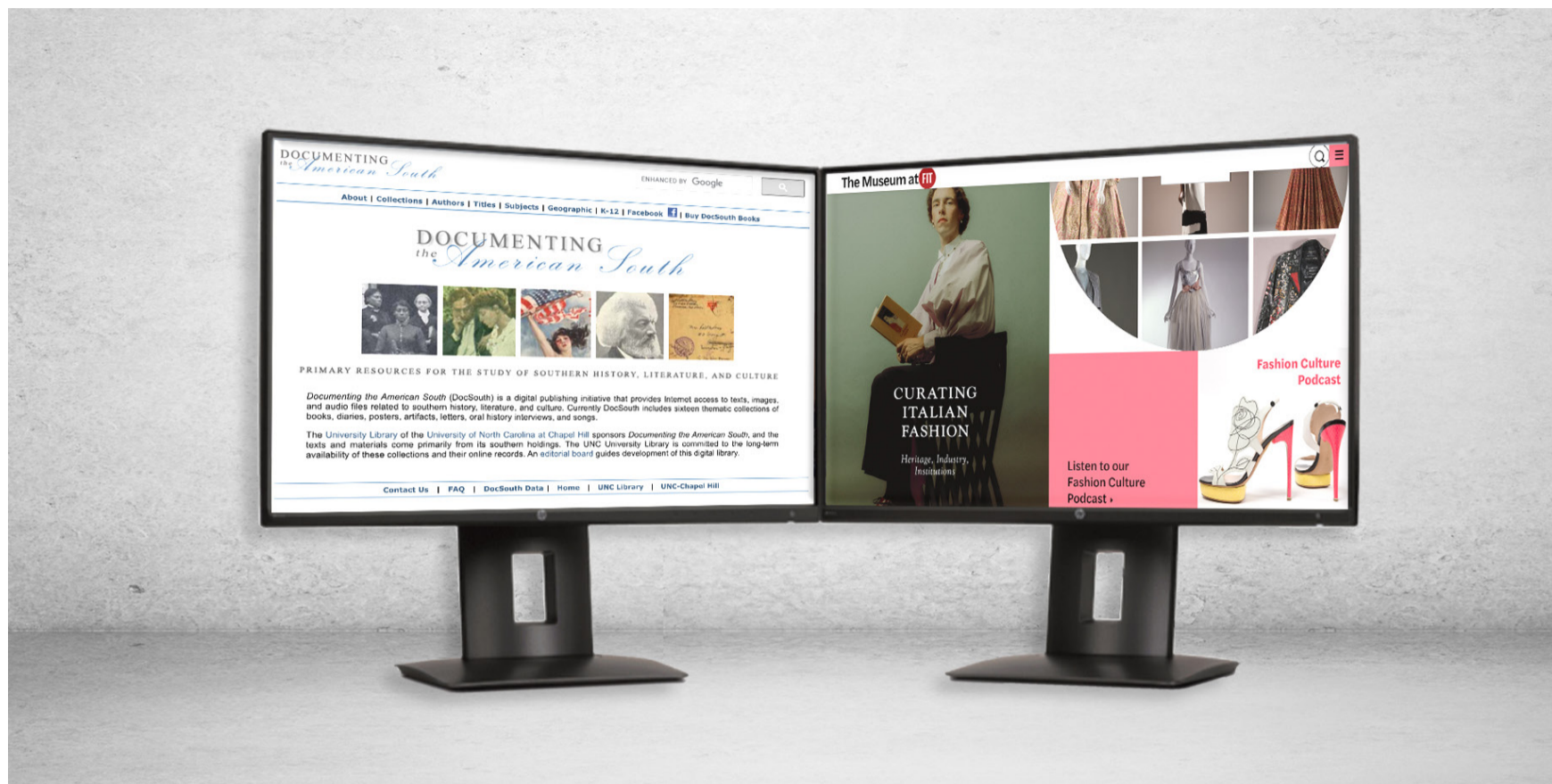
Imani Perry je raznovrsnošću analiziranih izvora uspešla da predstavi pitanje rase na Jugu, ali i da uz pomoć autobiografskog u tekstu podstakne čitaoca na razmišljanje o dugotrajnosti efekata nejednakosti.

Anna Zeide, **US History in 15 Foods**, London & New York: Bloomsbury Academic, 2023.

Pre dva meseca već smo pisali o tome kako hrana može da bude važan izvor za analizu politike u Beloj kući. Ana Zejde, profesorka naučno-tehnološke istorije na Tehnološkom univerzitetu Virdžinije, svojom novom monografijom proširila je pitanje istorije ishrane na čitavo američko društvo. Kao što i sam naslov njene knjige otkriva, njen cilj bio je da ispriča američku istoriju u petnaest ključnih prehrambenih proizvoda.

Knjiga prati hronološku logiku, tako da Zejde pripovest počinje predstavljanjem ishrane američkih starosedelaca, a posebno se zadržava na pemikanu – suhomesnatom proizvodu od divljači i bobičastog voća. Slede poglavlja o simbolima Novog sveta, među kojima su: kukuruz, viski, kikiriki. Autorka, pišući o prelazu iz 19. u 20. vek, posebnu pažnju posvećuje fenomenima industrijalizacije hrane i uticaja raznih imigrantskih grupa na američke prehrambene navike. Prelaz u treći milenijum, implicira Zejde, takođe može da se analizira uz pomoć hrane. Ona se fokusira na „mekdonaldizaciju“ prehrambene industrije, prisustvo hrane na društvenim mrežama, kao i na fuziju do tada nespojivih kulinarskih tradicija, što dovodi do pojava poput korejskih takosa.

Zejde svojom knjigom, u stvari, nudi sintetički pregled razvoja američkog društva i privrede, posmatrano kroz jedan njegov esencijalni element. Njeno istraživanje može podsticajno da deluje i kao inspiracija za slične poduhvate o drugim sredinama.

Documenting the American South (DocSouth)

<https://docsouth.unc.edu/>

Zahvaljujući inicijativi Univerziteta Severne Karoline, istraživači, profesori i studenti sada imaju jedinstvenu priliku da se, posredstvom digitalne platforme, upoznaju sa istorijom i kulturom američkog Juga. DocSouth je opsežan projekat koji se zasniva na digitalizaciji i prezentaciji raznovrsnih primarnih izvora vezanih za američki Jug, sa namerom da naglasi kompleksnost i diverzitet ove geografske i kulturne odrednice.

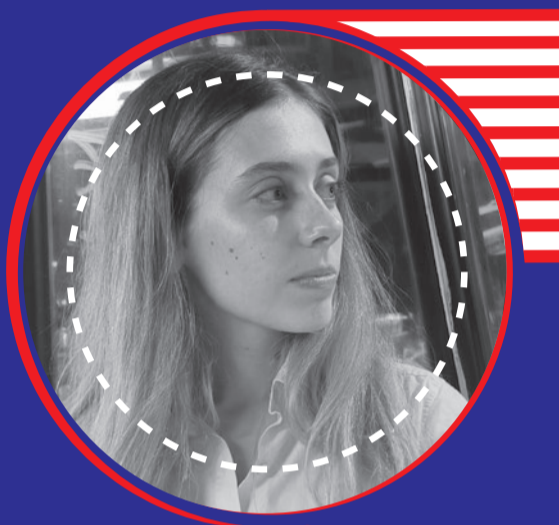
Materijalima na veb sajtu su obuhvaćene sve države koje su se tokom istorije nalazile na Jugu, poput država južno od Mejson-Diksonove linije iz 18. veka ili državama Konfederacije, dok je poseban fokus sadržaja na platformi posvećen Severnoj Karolini. Na veb sajtu se nalazi širok spektar izvora, od dokumenata, rukopisa, pisama, mapa, fotografija, preko intervjua i tekstova pesama. Sadržaji dostupni na ovom veb sajtu omogućavaju uvide u neke od tema poput religije afroameričke zajednice na Jugu, građanskog rata, obrazovanja, književnosti, pitanja ropstva ili spomeničkog nasleđa. Pretraživanje digitalne baze može se vršiti odabirom tematske celine, autora ili konkretnog naslova izvora. Među najznačajnijim segmentima platforme je odeljak namenjen nastavnicima koji sadrži edukativne materijale na različite teme, poput kolonijalne istorije Severne Karoline, perioda Velike depresije, Drugog svetskog rata ili pokreta za građanska prava u SAD. Ukoliko želite da detaljnije zaronite u raznolikost američkog društva i kulture, upoznavanjem sa američkim Jugom, kao konceptom koji obiluje diverzitetima, svakako ste na pravom putu!

The Museum at the Fashion Institute of Technology (FIT) <https://www.fitnyc.edu/museum/>

Muzej u okviru Modnog instituta tehnologije u Njujorku osnovan je 1969, a od 1990-ih godina on dobija sopstveni izložbeni prostor. Ova institucija raspolaže imponantnom kolekcijom od oko 50.000 odevnih predmeta i aksesoara od 18. veka do danas. Delić muzejskog sadržaja posetioci mogu doživeti posredstvom virtuelne platforme, gde im se pruža prilika da pretražuju tematske izložbe koje je Muzej priređivao od 2009. godine. Putovanje kroz modnu istoriju najbolje omogućava odeljak sa muzejskim kolekcijama koji sadrži više od 2500 objekata, među kojima su haljine, odela, kostimi, raznovrsna obuća i aksesoari iz različitih epoha. Muzejske sadržaje moguće je pretraživati odabirom hronološkog razdoblja, naziva brenda ili vrste predmeta. Među kreatorima ovih odevnih predmeta zastupljena su neka od najpoznatijih imena iz sveta mode, od Koko Šanel, Kristobala Balensijage, Kristijana Diora, Iva Sena Lorana do Vivijen Vestvud i Manola Blanka. Putem veb sajta, istraživači iz domena studija mode imaju na raspolaganju vremeplov modne istorije, dodatnu bibliografiju, podkaste i primarne izvore među kojima je i imponantna digitalna arhiva fotografija Modnog instituta tehnologije. Pored istraživača i ljubitelja modne istorije, veb sajtu će se obradovati i nastavnici stručnih predmeta, s obzirom na zastupljenost edukativnih sadržaja. Nadamo se da će obilje materijala dostupnog na veb sajtu podstaći kreativnost nastavnika, kako bi istoriju mode, kao deo društvene istorije, integrirali u nastavne kurikulume.

Najave konferencije konkursi

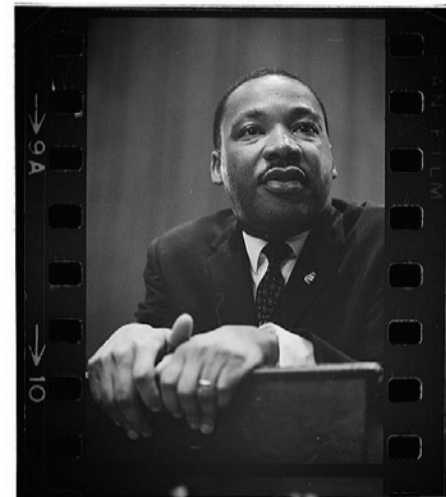
Have you met...

Ana Filipović je studentkinja master studija Odeljenja za istoriju umetnosti Filozofskog fakulteta u Beogradu i Teorije dramskih umetnosti i medija na Katedri za Teoriju i istoriju Fakulteta dramskih umetnosti. Sa Centrom za američke studije saradivala je u okviru serije razgovora „Razgovori o Americi“ kada je moderirala razgovore o Oskarima, te tokom pete Nedelje američke kulture i društva, gde je održala predavanje pod nazivom **“Double Indemnity’: Amerika na Hoperovim slikama”**. Problemima iz korpusa američke umetnosti bavila se i tokom osnovnih studija, kada je diplomirala sa temom **„Prizori urbanog života u delima Edvarda Hopera“**. Ravnopravno interesovanje za modernu umetnost i vizuelnu kulturu, sa jedne, i medij filma, sa druge strane, artikuliše kroz intermedijalni pristup proučavanju slike grada u srpskoj umetnosti između dva svetska rata, što je ujedno i oblast istraživanja njenog master rada. Aktivna je na polju filmske kritike (autorica je portala „Filmoskopija“), pri čemu saraduje sa domaćim i međunarodnim filmskim festivalima (Sarajevo film festival, Festival autorskog filma, BELDOCS...). Urbanim pejzažom Amerike fascinirana je gotovo koliko i Vim Venders.

Dan Martina Lutera Kinga mlađeg

Svake godine, trećeg ponedeljka u januaru u Sjedinjenim Američkim Državama obeležava se Dan Martina Lutera Kinga mlađeg. Ovaj dan je odabran s obzirom na to da je čuveni borac za ljudska prava rođen 15. januara 1929, a proglašen je državnim praznikom 1983, u vreme mandata Ronalda Regana, dok je prvi put obeležavan tri godine kasnije. Na Dan Martina Lutera Kinga mlađeg, ljudi širom Amerike sećaju se Kingove borbe i aktivizma, koja i danas inspiriše mnoge borce za ljudska prava da nastave njegovim stopama.

▲ Martin Luter King Mlađi, 1964.
Izvor: Library of Congress

▲ Nova godina u Njujorku,
31. decembar 1941.

Novogodišnje tradicije

Brojne tradicije koje danas dovodimo u vezu sa proslavom Nove godine i sa samim ulaskom u novu godinu, potiču upravo iz Sjedinjenih Država, a globalno su se proširile u velikoj meri kroz popularnu kulturu. Među ovakvim tradicijama najpopularnije su: pravljenje spiskova novogodišnjih odluka (New Year's resolutions), slanje personalizovanih novogodišnjih čestitki i igra tajni Deda Mraz (Secret Santa), a jedan od nezaobilaznih događaja u Americi je i spuštanje novogodišnje lopte i odbrojavanje koje se odvija na Tajms skveru u Njujorku.

Na priloženom linku možete pogledati fotografije iz kolekcije „Life“ magazina sa dočeka nove 1942. godine, samo mesec dana nakon ulaska Sjedinjenih Država u Drugi svetski rat:

<https://bit.ly/oldschool-nye>.

Centar za američke studije vam ovom prilikom želi da što srećnije i što bezbrižnije provedete novogodišnju noć i da ispunite svoje novogodišnje odluke u 2024. godini!